

PUUTARHA- NÄYTTELYISTÄ BIENNAALEIHIN

Näyttelyiden moninainen historia

TOIMITTANEET

TAINA SYRJÄMAA & LEILA KOIVUNEN

Gaudeamus

Copyright © 2026 Tekijät & Gaudeamus Oy

Gaudeamus Oy
www.gaudeamus.fi

Kaisaniemenkatu 13 A, 00100 Helsinki

Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut:
info@gaudeamus.fi

Kansi: Heikki Rönkkö

Kannen kuvalähteet: (etukansi) *BIRD'S EYE VIEW OF THE WORLD'S COLUMBIAN EXPOSITION, CHICAGO, 1893*. RAND McNALLY AND COMPANY. LIBRARY OF CONGRESS, WIKIMEDIA COMMONS PD; XAVIER VON ERLACH, 2020. UNSPLASH.
(selkä) *TOUT PARIS. LE TROCADÉRO, S.A., DETALJI POSTIKORTISTA, TAINA SYRJÄMAAN KOKOELMA*. (takakansi) CARL BLECHEN: *DAS INNERE DES PALMEN-HAUSES AUF DER PFAUENINSEL BEI POTSDAM, 1834*. ART INSTITUTE CHICAGO, WIKIMEDIA COMMONS PD; ROGER W.: *NEW YORK WORLD'S FAIR – UNISPHERE, 1964*. WIKIMEDIA COMMONS CC BY-SA 2.0.

KL 90, 06.3

ISBN 978-952-345-390-6

Painopaikka: BALTOprint, Vilna 2026

SISÄLLYS

- 1 Näyttelyiden vuosisadat: jatkuvuutta, muutosta ja moninaisuutta
1800-luvulta 2020-luvulle 9
Taina Syrjämää & Leila Koivunen

OSA I KÄVELTÄVÄT ENSYKLOPEDIAT: MAAILMANNÄYTTELYT

- 2 Maailmannäyttelyt: suurimmat speaktaakkelit ennen
ensimmäistä maailmansotaa 29
Taina Syrjämää

Innokkaasta katsojasta näyttelyiden asiantuntijaksi:
insinööri Robert Runeberg 52
Taina Syrjämää
- 3 Maailmannäyttelyt 1930–2030:
institutionalisoitumisesta kestävään kehitykseen 57
Pia Koivunen

E42:sta EURiksi: toteutumattomasta maailmannäyttelystä
uudeksi kaupunginosaksi 83
Taina Syrjämää

OSA II

LYHYTAIKAISET YLEISÖMAGNEETIT: TEMAATTISESTI RAJATUT NÄYTTELYT

- 4 Koristetaiteen, taideteollisuuden ja muotoilun näyttelyt 89
Maija Mäkikalli
 - Autartex: hampusta käsinkudotut sisustustekstiilit fasistisen Italian näyttelyissä 109
Daniele Burlando (suomennos Leila Koivunen)
 - ”Teollinen muoto” Helsingin Taidehallissa vuonna 1957 113
Maija Mäkikalli
- 5 Kasvit näyttelyissä: ”kauneimmat, ihmeellisimmät, tarpeellisimmat” 118
Sirkku Pihlman
 - Puutarhaliitto ja puutarhanäyttelyiden muuttuminen 136
Sirkku Pihlman
 - Jättiläislumme Oslossa: puutarhataitojen esillepanoa ja kasvitietoisuuden herättämistä 139
Solveig Marie Siem (suomennos Leila Koivunen)
- 6 Etnografiset ihmisnäyttelyt koloniaalisen tieteen ja viihteen risteyspaikkana 144
Leila Koivunen
 - ”Terveimmät” vauvat siirtomaa-ajan Intian vauvanäyttelyissä .. 162
Ranjana Saha (suomennos Leila Koivunen)
 - Vieraita kansoja kristillistämistyön näkökulmasta 164
Leila Koivunen
- 7 Elävät eläimet näytteillä: lajeja, rotuja, yksilöitä 167
Taina Syrjämaa
 - Nohtumattomia sikoja Tampereen yleisessä maatalousnäyttelyssä vuonna 1922 188
Eeva Nikkilä

8	Salongeista gallerioihin ja biennaaleista bitteihin: julkisen taidenäyttelyn historiaa	192
	<i>Maija Koskinen</i>	

OSA III

KOKOELMISTA KOOSTETTUA – NÄYTTELYT PYSYVISSÄ INSTITUUTIOISSA

9	Taidemuseot taiteen esittäjinä ja taiteen kaanonin rakentajina	221
	<i>Hanna-Leena Paloposki</i>	
	Seinältä tilaan: ripustamisen estetiikka ja näyttelykokemus.....	246
	<i>Maija Koskinen</i>	
10	Luonnontieteet näytteillä: taksonomisista lajinäytteistä dioraamoihin	250
	<i>Brita Brenna (suomennos Taina Syrjämää)</i>	
	Näyttelyt, ilmasto ja antroposeeni	272
	<i>Brita Brenna (suomennos Taina Syrjämää)</i>	
11	Historiallisten museoiden näyttelyjen aineellisuus ja tilallisuus ...	275
	<i>Visa Immonen</i>	
	Pienen museon haasteet: Turun kaupungin historiallisen museon varhaiset vuodet	297
	<i>Visa Immonen</i>	
	Suomen kansallismuseon perityt kokoelmat esillä varasto- ja tilapäisnäyttelyissä	301
	<i>Leila Koivunen</i>	
12	Epilogi.....	304
	<i>Taina Syrjämää</i>	
	Viitteet.....	308
	Lähteet	335
	Kirjoittajat.....	380